

ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ ТВОРЧОСТІ КОСТЯ ГОРДІЄНКА У XXI СТОЛІТТІ

Шарова Тетяна Михайлівна,

доктор філологічних наук,

професор кафедри суспільно-гуманітарних наук

Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного

ORCID ID: 0000-0002-5846-6044

У статті здійснено комплексний аналіз особливостей переосмислення творчої спадщини Костя Гордієнка в культурному та літературознавчому дискурсі XXI століття. Дослідження зосереджене на трансформації рецептивних моделей сприйняття прози письменника, яка тривалий час інтерпретувалася в межах ідеологічно зумовленої соцреалістичної парадигми. Окреслено основні вектори сучасної рецепції творчості Гордієнка крізь призму новітніх гуманітарних підходів, зокрема рецептивної естетики, постколоніальної критики, студій культурної пам'яті та оновленого прочитання соціалістичного реалізму як складного й суперечливого художнього феномена.

Акцентовано увагу на зміні інтерпретаційних стратегій у сприйнятті художнього світу письменника, що виявляється у зміщенні дослідницьких акцентів з ідеологічно програмних аспектів на проблеми психологізму, морального вибору, екзистенційного досвіду війни, травматичної пам'яті та людської гідності. Проаналізовано, яким чином воєнна й післявоєнна проза Костя Гордієнка у сучасному прочитанні постає як багатовимірний художній простір, у якому поєднуються нормативні елементи соцреалістичного письма та приховані гуманістичні смисли.

Доведено, що в умовах сучасних соціокультурних викликів творчість Костя Гордієнка набуває нового звучання, входячи в активний діалог із проблемами історичної пам'яті, відповідальності митця перед історією, національної ідентичності та колективного травматичного досвіду. Переосмислення його спадщини у XXI столітті сприяє розширенню уявлень про українську прозу XX століття та поглибленню розуміння взаємодії літератури, ідеології й культурної пам'яті.

Ключові слова: Кость Гордієнко, рецепція, сучасний культурний простір, українська проза XX століття, переосмислення, соціалістичний реалізм.

Sharova T. Reinterpretation of Kost Hordiienko's creative legacy in the 21st century

Abstract. The article provides a comprehensive analysis of the reinterpretation of Kost Hordiienko's creative legacy within the cultural and literary discourse of the twenty-first century. The study focuses on the transformation of receptive models in the perception of the writer's prose, which for a long time had been interpreted within the framework of an ideologically conditioned socialist realist paradigm. The main vectors of the contemporary reception of Hordiienko's works are outlined through the prism of modern humanities approaches, including reception aesthetics, postcolonial criticism, cultural memory studies, and a renewed reading of socialist realism as a complex and contradictory artistic phenomenon.

Special attention is paid to the shift in interpretative strategies in the perception of the writer's artistic world, manifested in the reorientation of scholarly focus from ideologically programmatic aspects to issues of psychologism, moral choice, the existential experience of war, traumatic memory, and human dignity. The article analyzes how Hordiienko's wartime and postwar prose, in contemporary readings, emerges as a multidimensional artistic space in which normative elements of socialist realist writing coexist with latent humanistic meanings.

It is demonstrated that under current sociocultural challenges, Kost Hordiienko's works acquire new resonance, entering into an active dialogue with issues of historical memory, the artist's responsibility to history, national identity, and collective traumatic experience. The reinterpretation of his literary heritage in the twenty-first century contributes to broadening perspectives on twentieth-century Ukrainian prose and deepening the understanding of the interaction between literature, ideology, and cultural memory.

Key words: Kost Hordiienko, reception, contemporary cultural space, twentieth-century Ukrainian prose, reinterpretation, socialist realism.

Вступ. Творчість Костя Гордієнка традиційно розглядається в межах українського літературного процесу XX століття, зокрема в контексті формування й функціонування соцреалістичного канону. Проте на початку XXI століття відбувається істотна зміна оптики сприйняття його художньої спадщини. Сучасний гуманітарний дискурс дедалі частіше звертається до текстів письменника не лише як до продукту певної ідеологічної епохи, а як до складного феномена культури, що акумулює суперечності часу, індивідуальні світоглядні пошуки та морально-етичні дилеми [1, с. 134].

Актуальність дослідження зумовлена потребою переосмислення літературної спадщини радянського періоду в умовах переосвідчення історичного досвіду,

деконструкції ідеологічних нарративів та формування нової культурної пам'яті. У цьому контексті творчість Костя Гордієнка постає як показовий приклад художнього мислення, що поєднує нормативність соцреалістичної естетики з глибинним гуманістичним потенціалом.

Метою статті є аналіз основних напрямів і стратегій переосмислення творчості Костя Гордієнка у XXI столітті, визначення змін у рецепції його прози в сучасному культурному просторі.

Матеріали та методи. Методологічну основу статті становить комплексний підхід, що поєднує історико-літературний, рецептивно-естетичний, культурологічний та дискурсивний аналізи. Залучення елементів

постколоніальної критики та студій пам'яті дозволяє розглянути творчість Костя Гордієнка в ширшому соціокультурному контексті та виявити трансформацію інтерпретаційних моделей у XXI столітті.

Питання розвитку та особливостей української літератури періоду соцреалізму було предметом дослідження низки вітчизняних літературознавців. Так, О. Філатова у монографії «Автор і текст у системі соцреалізму» (2017) розглядає взаємодію автора і тексту в умовах ідеологічних рамок соцреалізму, досліджуючи механізми формування художньої свідомості та літературного канону. Комплексний історико-літературний підхід до української прози ХХ століття представлено у «Історії української літератури ХХ століття» (1994), де особливу увагу приділено 1940–1950-тим рокам і розвитку прозового жанру в умовах державної ідеології. Ленська С. у монографії «Українська мала проза 1920–1960-х років: на перетині жанру і стилю» (2014) аналізує взаємодію жанрових та стилістичних тенденцій у творах цього періоду, що дозволяє простежити еволюцію малих форм художньої прози.

Важливий аспект формування соцреалістичного канону та його модифікацій в українській літературі висвітлено у дослідженні В. П. Хархун «Соцреалістичний канон в українській літературі: генеза, розвиток, модифікації» (2009), де показано, як ідеологічні норми впливали на структуру та тематику прозових творів. Дослідження Ф. Якубовського «Художня проза в українських журналах (жовтень-грудень 1929 р.)» (1930) дає можливість оцінити ранні прояви прозових експериментів у період міжвоєнної доби. Літературно-критичний аспект творчості К. Гордієнка також висвітлено в роботі О. Зінченка «Кость Гордієнко: літературно-критичний нарис» (1987), де простежено ключові етапи його художньої діяльності.

Проблематика художнього осмислення української людини в контексті ХХ століття та ідеологічних обмежень додатково розглядається С. Грабовським у монографії «Українська людина у вимірах ХХ століття: до постановки проблеми» (1997), що дозволяє інтегрувати індивідуальні літературні дослідження у ширший соціокультурний контекст. Таким чином, зазначені дослідники формують комплексне поле вивчення української прози періоду соцреалізму, поєднуючи історико-літературний, жанрово-стилістичний та автороцентричний підходи.

Результати. Упродовж кількох десятиліть творчість Костя Гордієнка перебувала в полі нормативного літературознавчого прочитання, сформованого в межах соцреалістичної естетики та ідеологічно зумовленого дискурсу радянської критики [2]. Його художній доробок розглядався передусім як складова «офіційного» літературного процесу, покликаною репрезентувати соціалістичні цінності, утверджувати колективістську модель суспільства, героїзувати працю й воєнний подвиг, а також виконувати функцію ідейно-виховного впливу на читача.

У межах цієї традиційної моделі рецепції проза Гордієнка трактувалася як ілюстрація «правильних»

соціальних і моральних орієнтирів, визначених партійною доктриною. Так, романи «Дівчина під яблунею», «Буймир», повісті «Заробітчани», «Сім'я Остапа Тура» у критичних відгуках 1950–1970-х років акцентувалися насамперед як твори про формування нового соціалістичного героя, колективну працю, відбудову повоєнного життя та перемогу «історично неминучого» шляху розвитку суспільства. Художні конфлікти в цих текстах зводилися, як правило, до протиставлення «старого» й «нового», приватновласницької психології та колективістської свідомості, що відповідало канонічній схемі соцреалістичного наративу.

Особливо показовою в цьому сенсі є рецепція воєнної малої прози Костя Гордієнка. Оповідання «Кара», «Вірність», «Партизанська мати», «Катерина», які в роки війни й повоєнний період здобули значну популярність, інтерпретувалися здебільшого як взірці патріотичної літератури, спрямованої на мобілізацію мас, утвердження ідеї жертвності та героїчного служіння Батьківщині. У центрі уваги критики перебували мотиви ненависті до ворога, самопожертви, вірності обов'язку, тоді як трагічний психологізм, внутрішня роздвоєність персонажів, екзистенційний страх і досвід втрати часто залишалися поза межами аналітичного осмислення [3, с. 98].

У традиційному літературознавчому дискурсі практично не проблематизувалася контрверсійність художнього світу Гордієнка, його схильність до показу межових ситуацій, у яких людина постає перед складним моральним вибором. Наприклад, образи матерів у воєнних оповіданнях письменника – зокрема в тексті «Партизанська мати» – зводилися до символів народної стійкості та героїзму, тоді як трагедія особистої втрати, психологічна травма, жіночий біль і внутрішній надлом залишалися другорядними щодо ідеологічно «зручного» прочитання [4, с. 115].

Подібна редукція художньої складності спостерігалася й у трактуванні післявоєнної прози письменника. У збірках «Б'ють джерела», «Цвіти, земле!», «Голос землі» домінувало сприйняття текстів як оптимістичних нарративів відбудови, де людські характери підпорядковувалися загальній логіці соціалістичного міфотворення. Натомість ті моменти, у яких автор фіксує моральні альтернативи, внутрішні сумніви героїв, конфлікт між особистим і колективним, у традиційній рецепції майже не артикулювалися.

Показовою є також доля повісті «Зерна», яка через ідейну «неблагонадійність» і художнє викриття сталінського свавілля була вилучена з активного літературного обігу. Сам факт її тривалого перебування у спецфондах засвідчує межі допустимого прочитання творчості Гордієнка в радянський період і водночас демонструє, наскільки традиційна модель рецепції була обмеженою та вибірковою [5, с. 104].

Розуміємо, що традиційна рецепція творчості Костя Гордієнка формувалася в умовах жорсткої ідеологічної регламентації й орієнтувалася на зовнішні, програмні ознаки його прози. Такий підхід значною мірою нівелював внутрішню складність художнього світу пись-

менника, звужував спектр інтерпретацій і не дозволяв побачити в його творах глибокі морально-етичні, психологічні та екзистенційні виміри, що лише згодом стали предметом переосмислення в гуманітарному дискурсі ХХІ століття [6, с. 55].

На початку ХХІ століття в українському літературознавстві відбувається поступовий, але принципово важливий злам традиційної моделі рецепції творчості Костя Гордієнка. Звільнення гуманітарного знання від ідеологічного диктату, активізація міждисциплінарних підходів, а також переосмислення радянської культурної спадщини в умовах незалежної України спричинили появу нових інтерпретаційних стратегій, що дозволили по-новому прочитати художній світ письменника.

Одним із визначальних чинників цієї трансформації стало критичне переосмислення соцреалістичного канону. У сучасних дослідженнях проза Гордієнка дедалі рідше розглядається як механічне відтворення ідеологічних схем [7, с. 57]. Натомість увага фокусується на внутрішніх суперечностях його художнього мислення, здатності автора працювати на межі дозволеного, поєднуючи нормативні елементи соцреалізму з глибоким психологізмом і моральною проблематикою. У цьому контексті твори письменника аналізуються як тексти подвійної семантики, де офіційний ідеологічний наратив співіснує з прихованими екзистенційними сенсами.

Особливо продуктивним у ХХІ столітті виявився психоаналітичний і екзистенційний підхід до воєнної прози Костя Гордієнка. Оповідання «Кара», «Вірність», «Катерина», «Партизанська мати» у сучасних інтерпретаціях постають не лише як тексти про героїчний опір ворогові, а як художні свідчення граничного людського досвіду – страху, втрати, самотності, внутрішнього надлому. Так, образ матері в оповіданні «Партизанська мати» сьогодні прочитується не стільки як алегорія народної незламності, скільки як трагедійний жіночий образ, у якому сконденсовано досвід екзистенційної жертви й мовчазного болю, що не знімається навіть героїчним пафосом.

Нові інтерпретаційні стратегії дозволили також актуалізувати проблему морального вибору, яка раніше нівелювалася ідеологічними кліше. У ХХІ столітті дослідники звертають увагу на те, що герої Гордієнка часто перебувають у ситуації внутрішнього конфлікту між обов'язком і страхом, колективною вимогою й особистою відповідальністю. Цей аспект особливо виразно проявляється в малій прозі, де лаконічна форма загострює драматизм вибору і не дозволяє сховатися за масштабними історичними узагальненнями.

Вагомим значення в сучасному прочитанні набуває також постколоніальний ракурс, у межах якого творчість Костя Гордієнка розглядається як частина радянського імперського культурного проекту, але водночас – як простір прихованого спротиву та збереження національної чутливості. У романах «Буймир», «Дівчина під яблунею», повісті «Сім'я Остапа Тура» дослідники ХХІ століття вбачають не лише реалізацію колгоспного міфу, а й складну взаємодію між нав'яза-

ними ідеологемами та органічною селянською ментальністю, прив'язаністю до землі, локальної традиції, моральних кодексів українського села [8, с. 185].

Окремої уваги в сучасному гуманітарному дискурсі зазнала повість «Зерна», яка стала своєрідним маркером переосмислення творчості Гордієнка поза межами радянського канону. Її повернення в активний науковий обіг наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття дозволило побачити письменника як автора, здатного до критичного осмислення сталінської політики, травматичного досвіду колективізації та руйнування традиційного укладу життя. У цьому контексті «Зерна» розглядаються як текст пам'яті й травми, що корелює з сучасними студіями історичної травматичності та культурної пам'яті.

Суттєвих змін зазнала і рецепція післявоєнної прози Костя Гордієнка. Збірки «Б'ють джерела», «Цвіти, земле!», «Голос землі» у ХХІ столітті дедалі частіше аналізуються не як зразки оптимістичного соцреалістичного письма, а як тексти внутрішнього напруження, у яких війна продовжує «працювати» в мирному часі, формуючи моральні альтернативи й психологічні травми персонажів. Військовий досвід у цих творах постає як своєрідний етичний критерій, що загострює сприйняття мирної дійсності.

Усвідомлюємо, що у ХХІ столітті відбувається принципова зміна інтерпретаційних стратегій у прочитанні творчості Костя Гордієнка – від ідеологічно редукованого сприйняття до багатовимірного аналізу, що враховує психологічні, екзистенційні, національно-культурні та пам'яттєві аспекти його прози. Такий підхід не лише розширює уявлення про художній світ письменника, а й повертає його творчість у живий діалог із сучасністю, де тексти Гордієнка набувають нової смислової актуальності.

У сучасному культурному просторі України творчість Костя Гордієнка дедалі виразніше актуалізується в контексті осмислення війни як травматичного історичного досвіду, що не зникає разом із завершенням бойових дій, а продовжує визначати моральні координати суспільства. Події ХХ століття, художньо зафіксовані в прозі письменника, набувають особливої резонансності в умовах новітніх воєнних викликів, що змушують сучасного читача по-новому сприймати тексти, написані в іншій історичній реальності, але насичені універсальним сенсом [9, с. 152].

Передусім ідеться про актуалізацію воєнної прози Гордієнка в контексті сучасних студій травми та пам'яті. Оповідання «Кара», «Вірність», «Катерина», «Партизанська мати» сьогодні прочитуються як художні свідчення граничного людського досвіду, у яких війна постає не лише як простір героїки, а як зона екзистенційного випробування, втрати і деформації внутрішнього світу людини. У сучасному культурному сприйнятті ці тексти резонують із поняттям колективної травми, адже фіксують досвід, що виходить за межі індивідуальної біографії та стає частиною історичної пам'яті спільноти.

Вагомим чинником входження творчості Костя

Гордієнка в сучасний культурний простір є її присутність в освітньому дискурсі. Його твори залучаються до університетських курсів з історії української літератури ХХ століття, спецкурсів із проблем соцреалізму, воєнної прози, літератури травматичного досвіду. При цьому акценти навчального прочитання зміщуються з ідеологічної складової на аналіз художніх стратегій, психологізму, моральних дилем персонажів. Такий підхід сприяє формуванню критичного мислення здобувачів освіти і розумінню літератури як простору діалогу між минулим і сучасністю.

Активізація наукового інтересу до творчості Костя Гордієнка також є важливою складовою його сучасної культурної присутності. У ХХІ столітті з'являються дослідження, у яких проза письменника аналізується крізь призму новітніх методологій – рецептивної естетики, наратології, постколоніальної критики, студій пам'яті. Повернення до наукового обігу раніше маргіналізованих або цензурованих текстів, зокрема повісті «Зерна», сприяє формуванню більш повного й неідеологізованого уявлення про творчий потенціал митця [10].

Окремий вимір сучасного культурного функціонування творчості Гордієнка пов'язаний із публічним простором пам'яті – науковими конференціями, публікаціями в культурологічних виданнях, дискусіями про спадщину радянського періоду. У цих обговореннях його проза часто використовується як приклад складної взаємодії митця з тоталітарною системою, що актуалізує питання відповідальності письменника перед історією, меж компромісу та можливостей внутрішнього спротиву в умовах ідеологічного тиску [11, с. 163].

Важливою є й інтерпретація творчості Гордієнка в контексті національної культурної пам'яті. Його твори, попри приналежність до радянського літературного канону, зберігають чітку прив'язаність до українського простору, селянської ментальності, етичних кодів народної культури. У сучасному прочитанні це дозволяє розглядати його прозу як один із наративів збереження української ідентичності в умовах імперського культурного домінування. З огляду на це, можна констатувати той факт, що у сучасному культурному просторі творчість Костя Гордієнка функціонує не як застиглий артефакт минулої епохи, а як живий текст пам'яті, відкритий до нових інтерпретацій і смислових актуалізацій. Її сучасне прочитання сприяє глибшому розумінню історичних травм, механізмів морального вибору та ролі художнього слова в осмисленні колек-

тивного досвіду, що й забезпечує тривалу актуальність прозового доробку письменника в культурному дискурсі ХХІ століття.

Висновки. Переосмислення творчості Костя Гордієнка у ХХІ столітті засвідчує суттєву трансформацію рецептивних та інтерпретаційних моделей, зумовлену змінами гуманітарної парадигми, деконструкцією ідеологічних наративів радянського періоду та актуалізацією проблем культурної пам'яті. Дослідження показало, що тривала традиційна рецепція художнього доробку письменника, сформована в межах соцреалістичного канону, зосереджувалася переважно на ідеологічно програмних аспектах його прози, що призводило до редукції внутрішньої складності художнього світу та нівелювання психологічних і морально-етичних вимірів творів.

У ХХІ столітті відбувається принципова зміна інтерпретаційних стратегій у прочитанні прозових текстів Костя Гордієнка. Сучасні літературознавчі підходи дозволяють виявити в його творчості глибокий гуманістичний потенціал, зосереджений на проблемах морального вибору, відповідальності особистості, травматичного досвіду війни та межових ситуацій людського існування. Воєнна й післявоєнна проза письменника постає як складний багатовимірний феномен, у якому ідеологічно задані моделі співіснують із прихованими екзистенційними сенсами та психологічною напругою.

Аналіз функціонування творчості Костя Гордієнка в сучасному культурному просторі засвідчує її актуальність у контексті новітніх суспільних викликів. Його художні тексти активно залучаються до освітнього й наукового дискурсу, стають предметом публічних обговорень проблем історичної пам'яті, війни та відповідальності митця перед історією. Повернення до активного культурного обігу раніше маргіналізованих творів, зокрема повісті «Зерна», сприяє формуванню більш повного та неідеологізованого уявлення про письменника.

Отже, творчість Костя Гордієнка в сучасному гуманітарному дискурсі постає не як статичний продукт радянської літературної системи, а як динамічний текст культури, відкритий до нових інтерпретацій і смислових актуалізацій. Її переосмислення у ХХІ столітті розширює уявлення про українську прозу ХХ століття, поглиблює розуміння механізмів взаємодії літератури та ідеології й утверджує значущість художнього слова як інструменту збереження та осмислення колективного історичного досвіду.

Література:

1. Філатова О. Автор і текст у системі соцреалізму. Миколаїв : Іліон. 2017. 243 с.
2. Історія української літератури ХХ століття: У 2-х кн. Київ : Либідь, 1994. Кн. 2 Ч. 1: 1940–1950-ті роки. 367 с.
3. Ленська С. Українська мала проза 1920–1960-х років: на перетині жанру і стилю : монографія. Полтава : ПолтНТУ, 2014. 656 с.
4. Хархун В. П. Соцреалістичний канон в українській літературі: генеза, розвиток, модифікації : монографія. Ніжин : ТОВ «Гідромас», 2009. 508 с.
5. Якубовський Ф. Художня проза в українських журналах (жовтень-грудень 1929 р.). *Критика*. 1930. № 2. С. 103–119.
6. Шарова Т. Особливості «художньої правди» у творах Костя Гордієнка. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Філологія*. Одеса : Міжнародний гуманітарний університет, 2016. Вип. 23. С. 54–56.
7. Зінченко О. Кость Гордієнко: літературно-критичний нарис. Київ : Радянський письменник, 1987. 176 с.

8. Шарова Т. Поетикальні вектори художньої творчості К. Гордієнка. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету* : зб. наук. пр. *Філологічні науки*. Бердянськ : БДПУ, 2014. Вип. V. С. 183–190.
9. Шарова Т. Художня часографія прозових творів Костя Гордієнка. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки* : зб. наук. пр. *Філологічні науки. Літературознавство*. 2015. № 8. С. 152–155.
10. Грабовський С. Українська людина у вимірах ХХ століття: до постановки проблеми. Київ : Видання центру громадянської просвіти «Київське братство». 1997. 118 с.
11. Шарова Т. Основні етапи модуляції художнього мислення К. Гордієнка. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. Вип. 30. Т.3. С. 163–169.

References:

1. Filatova O. (2017) Avtor i tekst u systemi sotsrealizmu [Author and text in the system of socialist realism]. Mykolaiv: Ilion. 243 s. [in Ukrainian].
2. Istoriiia ukrainsoi literatury XX stolittia [History of Ukrainian literature of the 20th century]: U 2-kh kn. Kyiv: Lybid, 1994. Kn. 2 Ch.1: 1940–1950-ti roky. 367 s. [in Ukrainian].
3. Lenska S. (2014) Ukrainska mala proza 1920–1960-kh rokiv: na peretyni zhanru i styliu: monohrafiia [Ukrainian short prose of the 1920s-1960s: at the intersection of genre and style: monograph]. Poltava : PoltNTU, 656 s. [in Ukrainian].
4. Kharkhun V. P. (2009) Sotsrealistychnyi kanon v ukrainskii literaturi: geneza, rozvytok, modyfikatsii : monohrafiia [Socialist realist canon in Ukrainian literature: genesis, development, modifications : monograph]. Nizhyn : TOV «Hidromas», 508 s. 442. [in Ukrainian].
5. Iakubovskiy F. (1930) Khudozhnia proza v ukrainskykh zhurnalakh [Artistic prose in Ukrainian magazines] (zhovtenhuden 1929 r.). *Krytyka*. № 2. S. 103–119. [in Ukrainian].
6. Sharova T. (2016) Osoblyvosti «khudozhnoi pravdy» u tvorakh Kostia Hordiiienka [Features of “artistic truth” in the works of Kostya Gordienko]. *Naukovyi visnyk mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu [Scientific Bulletin of the International Humanitarian University]. Filolohiia*. Odesa : Mizhnarodnyi humanitarnyi universytet, Vyp. 23. S. 54–56. [in Ukrainian].
7. Zinchenko O. (1987) Kost Hordiiienko: literaturno-krytychnyi narys [Kost’ Gordienko: literary and critical essay]. Kyiv : Rad. pysm., 176 s. [in Ukrainian].
8. Sharova T. (2014) Poetykalni vektory khudozhnoi tvorchoosti K. Hordiiienka [Poetical vectors of artistic creativity by K. Gordienko]. *Naukovi zapysky Berdianskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu [Scientific notes of the Berdyansk State Pedagogical University: collection of scientific works]* : zб. nauk. pr. Filolohichni nauky. Berdiansk: BDPU, Vyp. V. S. 183 – 190. [in Ukrainian].
9. Sharova T. (2015) Khudozhnia chasohrafiia prozovykh tvoriv Kostia Hordiiienka [Artistic chronography of prose works by Kostya Gordienko]. *Naukovyi visnyk Skhidnoievropeiskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky [Scientific Bulletin of the Lesya Ukrainka East European National University]* : zб. nauk. pr. Filolohichni nauky. Literaturoznavstvo. №8. S. 152 – 155. [in Ukrainian].
10. Hrabovskiy S. (1997) Ukrainska liudyna u vymirakh XX stolittia: do postanovky problem [Ukrainian man in the dimensions of the 20th century: to the formulation of the problem]. Kyiv : Vydannia tsentru hromadianskoi prosvity «Kyivske bratstvo». 118 s. [in Ukrainian].
11. Sharova T. (2020) Osnovni etapy moduliatsii khudozhnoho myslennia K. Hordiiienka [The main stages of modulations of artistic thinking by K. Gordienko]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk [Current issues of the humanities]*. Vyp. 30. T. 3. S. 163–169. [in Ukrainian].

Дата першого надходження рукопису до видання: 28.10.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 26.11.2025

Дата публікації: 24.12.2025